

Fiasposten

Informasjon for husholdninger NR. 2/17

NYTT LIV til gamle ting

Side 2

Enkelt og billig
på gjenvinnings-
stasjonen

Side 4 og 5

Hyttecontainere
er for hyttefolk

Side 5

FIAS satser
på lærlinger

Side 8

Min renovasjon

Side 7

Slår et slag for gjenbruk

SLÅR TIL: Auksjonarius Ola Rye slår et slag for miljøet, gir nytt liv til gamle ting i hele regionen og «sparer» FIAS for mye avfall.

– Vi «sparer» nok FIAS for noen containere med avfall i løpet av et år, sier auksjonarius Ola Rye. Han slår bokstavelig talt et slag for gjenbruk.

Han og medhjelperne har ikke telt kilo eller kubikk, men den tidligere journalisten har opplevd sterkt voksende interesse for greskjeften etter at han gikk over til å bli auksjonarius på heltid.

Det er blitt mer populært med auksjoner i regionen. Ola Rye mener det er flere grunner til det, men er oppriktig glad for at han virkelig slår et slag for miljøet med klubba si når han sørger for nytt liv til gamle ting.

– Det er en slags avansert form for gjenbruk og resirkulering, smiler den populære auksjonariusen.

Arv ofte et problem

Arv og avhending av bo er blant det vanligste Ola Rye får på auksjonslista si.

– Arv er et problem for mange, i hvert fall når det kommer til at de skal prøve å få noe igjen for det. Skal en håndtere det sjøl ender det ofte med at en blir kvitt 10% til

en anstendig sum og sitter igjen med 90% problemer. Selges det på auksjon, er det gjerne motsatt, mener Rye.

– En viktig del av vår funksjon er rådgivning.

Et bo består nemlig ikke bare av verdifulle gjenstander, og det blir billigere å rydde opp om avfall som kan gjenvinnes sorteres ut.

Ola Rye deler gjerne et bo inn i tre ulike fraksjoner.

– Det er for det første ting som er verdifulle nok til å kunne omsettes på auksjon eller via andre kanaler. For det andre er det bruksvarer som er så bra at de fortjener et lengre liv, men som ikke er mulig å selge – og i stedet kan gis bort via sosiale medier, til Redd Barna, Frelsesarmeen eller andre.

– Så er det den siste kategorien, det som det ikke er noe særlig håp for, det som har tjent tida si og er utdatert eller utbrukt. Det er viktig for oss å kunne gi råd og hjelpe folk til å sortere riktig, fortsetter Ola Rye, som har fått støtte fra FIAS sitt Miljøfond til å lage brosjyre om riktig avfallssortering.

Opptatt av miljøet

Ola Rye startet så smått med auksjoner på hobbybasis på 1990-tallet. Etter hvert har han vært med på å bygge opp et betydelig auksjonsmiljø i regionen, og han tror blant annet det skyldes at det er mye mer varer i omløp enn før.

– Vi lever i et varerikt samfunn, mener

han, og fortsetter.

– Jeg er veldig opptatt av at folk skal kjøpe mindre søppel og mer kvalitet. Derfor blir jeg veldig glad når folk kjøper norske møbler fra «gullalderen» som de kanskje må fikse på litt for å sette i stand. Det koster ikke mer for et 150 år gammelt skap på auksjon enn for et nytt på Ikea, og jo lenger et skap har levd, jo lenger lever det, påpeker Rye.

– Det er viktig for oss å kunne gi råd, og hjelpe folk til å sortere riktig. God sortering er bra for både miljøet og lommeboka.

Ikke bare gammelt

Det er ikke uvanlig å tenke gamle ting når det gjelder auksjon. Ola Rye forteller at det har endret seg, og at det slett ikke lenger er bare gamle ting som omsettes på auksjoner.

– For 15 år siden solgte vi på årstall. Nå selger vi i mye større grad en historie. Alt handler mer om navn, design, hvem som har laget det, hvor har det hørt til. Ting fra norske designere er etterspurt, og jo mer du vet om gjenstanden, jo bedre betalt får du.

– Før var 100 år definisjonen på en antikvit. Nå kan vi selge ettertrakta ting fra både 1950-, 1960- og 1970-tallet, sier Ola Rye og løfter miljøfanen igjen avslutningsvis:

– Det er moro at ting tas vare på, og vi er bevisst på at vi driver en miljøvennlig aktivitet. Vi redder ikke verden, men det er artig om vi kan bidra litt.

Festivaler med miljøfokus

To av de største festivalene i distriktet – Livestock og Engerdalsdagene – har begge satt fokus på miljø, med FIAS som viktig samarbeidspartner.

Engerdalsdagene er et miljøgodkjent arrangement, etter at festivalen i flere år har vært opptatt av å synliggjøre betydningen av et miljøengasjement overfor både publikum og utstillere, og legge til rette for at det kan følges opp i praksis. Festivalen har også fått støtte fra FIAS sitt miljøfond for å legge til rette for kildesortering.

Hele kommunen

– Bakgrunnen for engasjementet rundt miljø og miljøvennlig avfallshåndtering kom opp i forbindelse med destinasjonsutviklingen i Engerdal kommune. Bedrifter miljøgodkjennes og det har vært fokus på miljø i hele kommunen. Da

MILJØVENNLIG: Alt legges til rette for at Engerdalsdagene skal være en miljøvennlig festival og et miljøgodkjent arrangement, sertifisert etter FEE (Foundation for Environmental Education). Her benytter Dag Østvang seg av sorteringsmuligheten.

bør vi også fokusere på det, som en del av en helhet, forteller Solvor Svendsen i Engerdalsdagene.

– Når noen starter og kunnskapen etterhvert øker, så får vi det til. Det handler om å legge til rette, fortsetter hun.

Og i sommer tok Engerdalsdagene det hele enda lenger enn tidligere, med avfallssortering i bokser med ulike farger på spesifikke standplasser så det skulle være lett å velge riktig.

Resirkulere

– Avfallet er der uansett, så det handler om å resirkulere. Det er mye emballasje og innpakning. Det handler om å finne det og kildesortere det. Vår jobb er å informere og legge til rette slik at gjester og utstillere blir med på denne dugnaden for miljøet, sier Svendsen videre.

BUR: Solvor Svendsen med et avfallsbur fra FIAS til plastavfall, et av mange bidrag for å gjøre Engerdalsdagene til et miljøvennlig arrangement

Hun legger til at dette i tillegg stiller krav til både staben og den store massen av unge frivillige som hjelper til under Engerdalsdagene.

– Vi kjører opplæring på hele crewet, pluss at vi plukker ut to ansvarlige som følger opp underveis. Vi må skjønne nytten av det om vi skal få de andre til å være med.

Mindre søppel

– Det er ikke så mye kunnskap om avfall der ute, og det har dukket opp mange spørsmål underveis. Men nå har vi lært at en brukt pappkopp er restavfall. Kunnskap og informasjon er avgjørende., og der har vi fått god hjelp fra FIAS, avslutter hun.

Ja takk!

Disse kan fortsatt brukes!

Visste du at FIAS og Fretex tar imot utslitte og ødelagte tekstiler? Hullede sokker og slitte gardiner blir reparert eller materialgjenvunnet til nye produkter. Slik utnytter vi ressursene i avfallet på best måte.

FIAS

Tlf.: 62 49 48 00 • www.fias.no

Bruk FIAS sine gjenvinningsstasjoner:

– Lettvint og billig

Hvorfor slenger folk igjen avfallet sitt og bidrar til forsøpling på returpunktene når de i stedet kan levere alt på FIAS sine gjenvinningsstasjoner – det aller meste helt gratis?

FIAS-operatør Henning Alme har ikke noe godt svar på spørsmålet, der han tar i mot kunde etter kunde med lass etter lass med alle typer avfall på gjenvinningsstasjonen i Alvdal en vanlig mandag i september.

Han konstaterer at gjenvinningsstasjonene heldigvis blir mer og mer brukt.

– Det er i hvert fall mitt inntrykk, sier Alme.

Visste du at:

DU BETALER 30 ØRE FOR HVER LITER AVFALL

Etter at FIAS i år satte ned prisen på restavfall med 25%, betaler du nå kun kr 300,- for 1 kubikkmeter med restavfall eller grovavfall.

1 kubikkmeter tilsvarer cirka 10 søppelsekker, og er det samme som 1 000 liter. Det vil si at du betaler 30 øre pr. liter. Det er ikke så mye annet du får for 30 øre nå for tiden.

På gjenvinningsstasjonen:

- Du kan betale med kort, både bankkort og kredittkort
- Vil du unngå kø, kom en time etter at portene åpnes
- Levering går raskere hvis du sorterer på forhånd
- Husk å ta kontakt med betjeningen før du begynner å losse

VELDIG FORNØYD: Halvor Haug (til venstre) og Erik Thorshaug er veldig fornøyd med tilbudet på FIAS sine gjenvinningsstasjoner, og synes det er både enkelt og billig å levere alt slags avfall der.

Veldig fornøyd

– Lettvint og billig å bruke gjenvinningsstasjonen, konstaterer to av denne dagens FIAS-kunder, Halvor Haug og Erik Thorshaug.

De benytter seg av gjenvinningsstasjonen på Industriområdet på Plassen både privat og i jobbsammenheng, og påpeker framfor alt hvor realt det er at de kan få levert alt på ett sted.

– Jeg kjørte forbi et returpunkt med dette lasset i dag, men det falt meg ikke inn å slenge det igjen der, understreker Halvor Haug.

Koster lite

– Det er enkelt å kjøre hit med et lass med ulikt avfall. Sorteringen er enkel, og som privatperson får en levert det meste uten at det koster noe som helst, sier Erik Thorshaug.

Og det som koster, har definitivt ingen høy pris.

Det er bare løst restavfall og grovavfall til sortering det koster litt å få levert.

– Det hadde blitt mye dyrere om vi skulle leid en container og kastet alt i den.

Mange faste

Operatør Henning Alme tror mye handler om uvitenhet når folk slenger igjen søpla på returpunktene i stedet for å ta det med til en gjenvinningsstasjon.

– Mange tror kanskje det er dyrt å levere avfallet her, og en del er helt sikkert ikke kjent med åpningstidene våre, så de bare slenger det fra seg.

– Men vi har mange faste kunder, og de som er her ofte, vet virkelig å nyttiggjøre seg de fordelene som ligger i å levere avfallet på en gjenvinningsstasjon, understreker Henning Alme.

SMILET PÅ LUR: FIAS-operatør Henning Alme tar imot kundene med et smil, og sørger for at alle får levert sitt avfall på gjenvinningsstasjonen – enkelt og billig. Her er det Erik Thorshaug og Halvor Haug som kommer med et lass.

Unngå misbruk og forsøpling

Kan det stemme at hver hytte i Fjellregionen leverer 12 sekker med restavfall i året?

Det er grunn til å tro at noe av det restavfallet FIAS samler inn fra hyttecontainerne på returpunktene kommer fra andre. Containeren for restavfall er et tilbud til hyttefolk, og skal ikke brukes til avfall fra husholdninger og bedrifter.

VASKEMASKIN: Hvorfor står det en vaskemaskin ved siden av hyttecontaineren? Den kan jo leveres gratis på gjenvinningsstasjonen! Og hvis åpningstiden ikke passer, kan den leveres gratis til alle butikker som selger vaskemaskiner!

GRATIS: Trevirke kan du levere gratis på gjenvinningsstasjonen, så det er ingen grunn til å fylle restavfallscontaineren med planker.

TØRKESTATIV: I vinter fant renovatøren et tørkestativ i en restavfallscontainer på Rørøs. Den er av metall, og kunne vært levert gratis på nærmeste gjenvinningsstasjon.

MISBRUK OG FORSØPLING betyr at FIAS må reise rundt å rydde og plukke søppel. Det koster penger, og betales med renovasjonsgebyret. Det betyr at alle innbyggerne i Fjellregionen er med på å betale for at noen få velger å forsøple.

Hvis containeren er full av planker og møbler, velger noen å sette restavfallet på bakken. Til stor irritasjon for både naboer og kunder, men til stor glede for fugler og dyr...

GJENVINNING: Reodor Felgens Olabil ved Aukrustsenteret er et godt eksempel som hva som kan skapes når avfall gjenvinnes – et passende motiv for Storsteigens kick-off for prosjektet som skal gjøre skolen bedre rustet til å møte det grønne skiftet. Fra venstre elev Minda Storsnes, lærer Erik Flataas, lærer Mari Dalen Jordet, Hanne Maageng Olsen og Kaj Trana fra FIAS, rektor Eivind Aaen og elev Hans Tuva bak rattet.

Storsteigen går for grønt

Storsteigen videregående skole tar det grønne skiftet på alvor – og går fra ord til handling med et prosjekt der både elever og ansatte deltar.

Som en del av prosjektet fokuseres det på avfall og gjenvinning, både i undervisning og praksis.

– Det er en del av en utviklingsplan vi startet arbeidet med i fjor, og det handler om hvordan vi kan utvikle skolen og innholdet i opplæringen for å imøtekomme det grønne skiftet på en så bra måte som mulig, sier rektor Eivind Aaen.

FIAS fikk være med på kick-off i september, og informerte om avfalls- og gjenvinningsbransjen generelt, og konkrete muligheter for Storsteigen. Nå fortsetter arbeidet med å finne gode løsninger for kildesortering på anlegget, slik at mengden restavfall går ned. Målet

med prosjektet er at Storsteigen blir miljøsertifisert i løpet av tre år.

Alle skal

sortere.no

GLAD VINNER: Haldis Stenvold på Røros får det synlige beviset på at hun er vinner i Kartonglotteriet fra Arve Fossen i FIAS.

10 000 kartongkroner til Røros

Haldis Stenvold på Røros vant 10.000 kroner i det nasjonale kartonglotteriet.

Etter å ha brettet og stappet kartong i alle de år det har vært mulig, er hun svært glad for at hun ble trukket ut som vinner. Arve Fossen overleverte nylig premien på vegne av FIAS

Vil du også være med i kartonglotteriet? Skriv navn og telefonnummer på kartongkubben, og lever den på et returpunkt eller en gjenvinningsstasjon.

KOM MED BÅTEN: Fritidsbåter inntil 15 fot kan nå leveres gratis til FIAS.

Lever den gamle båten gratis

Fra 1.oktober 2017 kan du levere fritidsbåter på inntil 5 meter (15 fot) gratis til FIAS sine gjenvinningsstasjoner.

Når en ansatt i FIAS har signert og bekreftet at båten er levert til et godkjent mottak, kan du få utbetalt tusen kroner fra Miljødirektoratet.

Les mer om hvordan dette gjøres på www.fias.no.

Blir det sortering av matavfall?

INFORMERER: Daglig leder i FIAS har informert om mulig sortering av matavfall og nye krav om mer gjenvinning.

Krav om mer gjenvinning er på vei, og daglig leder i FIAS, Jan Otto Saur, har i høst vært i flere møter med kommunene for å informere om hva FIAS kan gjøre for å møte de nye kravene.

Skal vi nå 60-65% materialgjenvinning, må vi begynne å sortere ut mat fra restavfallet. Plukkanalyser viser at 47% av dagens restavfall er matavfall, og beregninger viser at FIAS kan oppnå 64-66% materialgjenvinningsgrad ved å innføre kildesortering av matavfall og maskinell ettersortering av restavfallet. Endringen innebærer overgang til dunk, og så langt er det positive reaksjoner fra politikerne på den løsningen som skisseres, forteller Saur. Beslutningen skal tas i løpet av vinteren, og ny ordning vil trolig gjelde fra 2020.

MinRenovasjon

PÅ STELL: Nils Kristen Sandtrøen har avfallssorteringen på stell i kjøkkenbenken.

– Størst mulig effekt, enklest mulig

– God renovasjon handler om å oppnå størst mulig miljøeffekt på enklest mulig måte, sier nyvalgt stortingspolitiker Nils Kristen Sandtrøen og viser FIASposten hvordan han sorterer sitt avfall.

Den unge Arbeiderpartipolitikereren har gode rutiner for avfallssortering i kjellerleiligheten i Haverslia på Tynset og akter å ta med seg de rutinene til stortingshybelen i Oslo, der han skal tilbringe mye tid de neste fire åra.

I lys av renovasjonsskandalen i Oslo, og den nylige konkursen i Reno Norden, er Sandtrøen ekstra glad for den interkommunale ordningen i Fjellregionen og for at FIAS gjør en solid jobb og har alt på stell.

– Renovasjon er blant de tingene vi ikke tenker så mye over så lenge det fungerer som det skal. Det er når det ikke virker vi oppdager hvor viktig det er, sier Nils Kristen Sandtrøen.

Han har et sterkt engasjement for miljøet, og maner oss til å se hele kretsløpet. Sortering av avfall er et viktig element med tanke på å kunne gjenvinne så mye som mulig av avfallet. Samtidig handler det også om energi – for å bruke mindre ressurser og spare klimaet mer.

– Det er en god følelse av å kunne bidra når jeg sorterer avfallet og bidrar slik at mest mulig kan gjenvinnes og gjenbrukes. Det er summen av det vi gjør sammen som betyr noe for miljøet og klimaendringer i det store bildet, mener politikereren fra Tynset.

– Det blir viktig å kunne sortere matavfall etter hvert også, fortsetter han.

– Det vil være positivt på mange måter. Det åpner for næringsmuligheter, men vil også bidra til at vi blir flinkere til å utnytte så mye som mulig av maten. Det har en verdi i seg sjøl, understreker Nils Kristen Sandtrøen.

Få melding om hentedag på mobilen

Last ned app'en
MinRenovasjon
på [www.fias.no/
MinRenovasjon](http://www.fias.no/MinRenovasjon)

SEPTIK: Erik Bredesen skal bli yrkessjåfør og tar læretida som sjåfør i FIAS – og akkurat nå kjører han for det meste septikbil over store deler av Fjellregionen.

Erik (19) kjører læretida i FIAS

Erik Bredesen (19) skal bli yrkessjåfør og tar læretida i FIAS. Det angrer han ikke på.

Bredesen er opprinnelig fra Støren, men bor nå på Tolga og startet som lærling i FIAS i januar, etter å ha vært vikar siden oktober, og etter å ha fullført det andre året på videregående skole innen transport og logistikk. Til sommeren er læretida over og han kan smykke seg med tittelen yrkessjåfør.

– Det har vært spennende og variert i FIAS så langt. Aldri en kjedelig dag, sier Erik Bredesen oppriktig.

Han har fått være med på både restavfallkjøring og kranbil så langt. Og nå kjører han septikbil utover høsten så lenge sesongen varer – med dekningsområde fra Os til Follidal.

– Jeg får prøvd meg på mye forskjellig, det er en styrke, sier Bredesen og roser måten han er blitt mottatt på som lærling av FIAS, både av kolleger og ledelse.

– FIAS er flinke til å følge opp og jeg får veldig god hjelp uansett hva jeg lurer på. De gjør alt de kan for at jeg skal ha det bra i jobben. I tillegg er arbeidsmiljøet veldig godt, fortsetter han.

Driftssjef Ståle Vangskåsen forteller at FIAS fortsatt ønsker å ha lærlinger, både for å styrke egen rekruttering og for å bidra i ordningen.

– Min erfaring med lærlinger er veldig god. De er unge, men lærer veldig mye på denne måten og blir gode sjåførere.

Smårusk

Ålen gjenvinningsstasjon flytter

Ålen gjenvinningsstasjon flyttes til ny plassering ved Ea-fossen i høst, og snart blir det avklart hvor Røros gjenv.stasjon skal flytte i løpet av 2018.

Hyttecontainere er for hyttefolk

Containere for restavfall på returpunktene er et tilbud til hyttefolk, og skal ikke brukes av husholdninger og bedrifter.

Snart er det vinter

Husk snørydding og strø når det er glatt. Din innkjørsel er vår arbeidsplass!

Kulda kan utsette avfallshenting

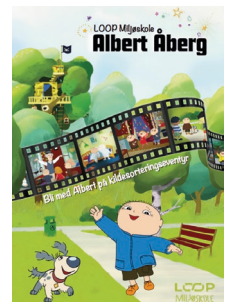
Hvis det er kaldere enn -20 på vesentlige deler av ruta, vil henting utsettes til neste ordinære hentetid.

Gavepapir er restavfall

FIAS minner om at gavepapir er restavfall. Bruk julesekken fra FIAS.

Nyttige tips og råd

Sortere.no gir tips og råd til hvordan du kan kildesortere.

Gratis undervisningsmaterieell

Lær om kildesortering med Knerten og Albert Åberg. Skoler og barnehager i Fjellregionen kan bestille gratis undervisningsmaterieell på www.miljuskole.no

Nyttig på nett

www.sortere.no
www.miljuskole.no
www.matvett.no

www.miljokommune.no
www.miljodirektoratet.no
www.miljostatus.no

Fiasposten

er en informasjonsavis for husholdninger og utgis av FIAS.

Ansvarelig redaktør: Jan Otto Saur

Tekst/foto: DMT Alvdal AS

Grafisk utforming: DMT Alvdal AS

Forsidefoto: DMT Alvdal AS

FIAS, 2540 Tolga

Tlf.: 62 49 48 00

E-post: firmapost@fias.no

www.fias.no